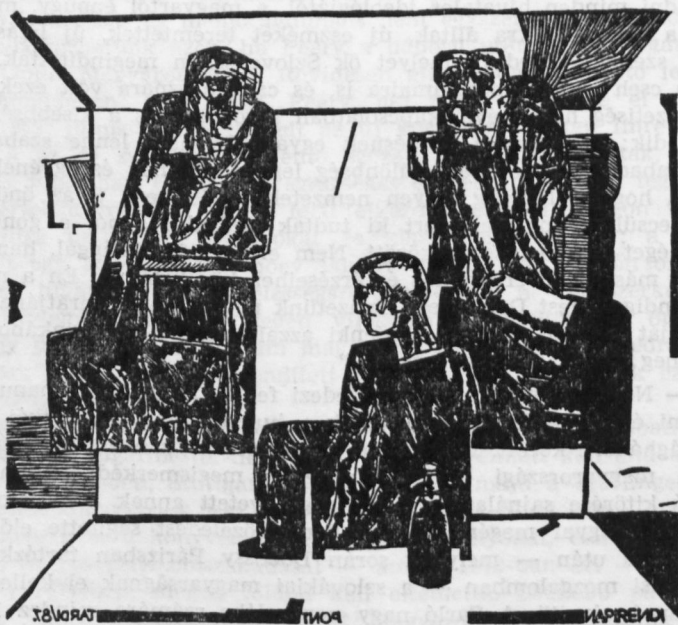

mel. Pályáját azonban mégsem kellett módosítania, mert ugyan éveket töltött a párizsi Magyar Intézet igazgatói székében, de ott is, majd onnan hazatérve az egyetemen a cseh irodalom professzoraként folytathatta életművét: a cseh—magyar szellemi kapcsolatokra vonatkozó kutatásait. És ezen a téren a nyugdíjas-évek is újabb köteteket és tanulmányokat eredményeznek. Egyik könyve előszavában így vall ars poeticájáról: „Aki e sorokat írja, már szellemi tudatosodásának kezdete óta több-kevesebb módszerességgel arra törekedett, hogy népeink életében és fejlődésében főleg a közös — illetőleg az alkalmakként eltérő — vonásokat meg a törvényszerűen, bár gyakran csak a felszín alatt érvényesülő párhuzamokat figyelje. A körülmények alakulása folytán e vizsgálatokat leginkább magyar—cseh vonatkozásban figyelje. Ámde, talán nem túlzó szerénytelenség, ha azt hiszi, hogy a cseh—magyar példák szélesebb érvényű jelenségeket is szemléltetnek...”

Mindehhez csupán azt szeretnénk hozzáfűzni, hogy — sajnálatos módon — a Dobossy Lászlók munkásságának eredményeivel, a régió népeit lélekben egymáshoz közelítő, szellemi kapcsolatokat bemutató művekkel és magatartásformákkal csak viszonylag kevesen: egy szűk szellemi elit ismerkedhet meg. A nagy tömegek — kellő nevelés híján — e humanista megalapozottságú, közös szellemi hazát sugalló tudat, sorsközösségérzés nélkül nőnek fel. Hogy ez a jövőben ne így legyen, ahhoz radikális politikai-társadalmi-gazdasági változásokra volna szükség e régióban. Bár igaz: már pirkad a hajnal!

TARDI SÁNDOR RAJZA